

l'arabisme *Maçot*: en un temps en què la ç i la s eren encara sons ben diferents en aqueixa zona del cat.occidental. Veg. *EntreDL* I, 108 i mapa II.

MASTAGUERA

Alqueria antiga del terme de Pollença.

Coneguda avui encara, com nom d'un paratge del terme de la ciutat mallorquina: *BDLC* XIV, 187 i Madoz 10 (s.v. *Pollensa*); i també vaig recollir aquest nom en l'enq. de 1964 (XLII, 22.4).

L'aparença de la forma moderna, és la d'un derivat català de *màstec* o de *mastegar*. Però ha de ser aparença enganyadora, resultant d'una alteració per 15 etim. pop. catalana, tenint en compte la forma que té el seu nom en el *Rept.*: «*Alcheria Mastagarra Almagzen [-em]* repetida altre cop amb una lleu variant: «*alcheria Mastagarra Arraxa*» (*Rept.* 689; i Quadrado, 463). O sigui: 'alq.Most.de *Magzen*' i 20 'alq.M. de *Raixa*' (NPP aràbics).

L'aspecte aràbic d'aquest nom és inequívoc. I es pot interpretar sense gaire dubte com *mustagàrra*, que és el participi passiu femení de forma x^a de l'arrel *garr* 'enganyar, afalagar, decepcionar, amagar 25 (quelcom)', que en forma x^a. *istagarr* significa «être trompé, sorprendre»; Belot i Dozy II, 203). *RMa.* el dóna en VIII^a. forma, trad. «decipere, vel furari», i la VIII^a. forma sol tenir accs. semblants a la x^a.; també figura en Aben Hayyan en el sentit de «se flatter d'un 30 espoir»; i la VIII^a. *igtarr*, també vol dir «abscondere furando vel decipere» (*RMa.* 224.1f, «furari»: 403.4).

Al-qarya mostagàrra, degué significar, doncs, 'alqueria amagada' o 'defraudada al seu amo'. Com que l'hispanoàrab va barrejar enterament les preformatives 35 *mo-* i *ma-*, en resultà la variant *mastagarra* que és d'una *Arraxa* en el *Rept.*; i aquesta forma era ja tan pròxima als derivats de *màstec*, que els repobladors catalans fatalment l'havien de convertir en *Masteguera*. Majorment per tal com *-ara* era una de les 40 formes que en mossàrab revestí el sufix *-ARIA* (cat. *-era*): *E.T.C.*, II, 155, V. l'art. *Caro*, supra .

MAT, miscel·lània de noms de lloc de versemblant 45 origen aràbic

1) Barranc de *Matemàti*; en el te. de Torrent (XXX, 140.10), nom xocant: essent ben extravagant i inconcebible una aplicació del cultíssim adjectiu *ma- 50 temàtic*, ja l'aspecte mateix, nom en *ma-*, obliga a pensar en un arabisme: imaginem que sigui *mâ'it âl-mâ'itîn*, superlatiu semític (cf. art. *Castell-de-Castells*) amb el sign. 'el més mort dels morts', 'terreny completament abandonat': contret vulgarment en *mate- 55 maitîn* es recularia l'accent, segons la norma vulgar

de les síl·labes penúltimes tancades, i *-mâiti(n)* es reduí a *-mati* per influència del duplicat *maiti/maiti*, la dels derivats de *mata*; i la dissimilació.

2) *Benimaties*, Cases de-, te. Alcanalí (XXXIV, 133.18), i SSiv, (p.33) ho registra com un despoblat en te. d'Alcanalí, on en el seu temps es conservaven els murs de vells edificis; potser d'un adj. nisba *ma'itîxa* que significaria 'moribunda', 'mig abandonada', deriv. d'aquell *mâ'it* (que acabem de veure en el nom (1) i que ja es troba a l'Alcorà); també recorda els NPP algerians *Ma'tiya* i *Ma'î* (*GGAlg.*) els quals, però, deuen ser d'origen bereber (perquè no hi ha pròpiament una arrel àr. *m'î*).

3) Tossal de *Maté*, te. Dénia (XXXIII, 77.23) bé podria venir d'aquest berberisme, o més aviat de *maṭāḥīn*, plural de *maṭḥana* 'mola de molí' (*RMa.* de l'arrel *ḥn* 'moldre') amb el sentit de mola de muntanya rociosa: «muela, cerro» (*PAlc.* 313b13, 14), com el cat. *mola*.

4) D'aquest mot aràbic vénen molts NLL. Era molt ben conegut, en l'accepció pròpia, i en accs. figurades: *maṭḥana* «muela de molino; m. de mano para moler; muela de gente, muela de la boca» (*PAlc.* 316b2-14); i «moler: *naṭḥan*», participi *maṭḥûn*.

D'aquest participi vénen: a) El Molí de *Matón*, a Agres, puix que designa precisament un molí (XXXIV, 39.1), i a Bocairent ha passat a designar una font, de l'aigua que mou el molí: Font i Solar de *Mató* (XXXIV, 56.1,3); Racó de *Maton* a Cabanes de l'Arc; *La Matona*, pda. d'Albaida (XXII, 124.12).

b) A Mallorca *Na Matona* és una propietat en te. de Deià, mirant cap a Sóller, ja documentada en el S.XIII segons un erudit article del *Diari de Sóller* (1-IX-1953), que cita la Vida de Ramon Llull pel P. Pascual; però l'atribució, que fa, a un Pere *Mató*, deu ser una de tantes llegendes etimològiques.

c) *La Madonya*, pda. muntanyenca te. Atzeneta Mae., bastant elevada en un vessant per on baixen aigües que poden moure un molí; car en el veí terme de La Salzadella, és nom del Molí de *Madonya* (XXVIII, 133.24): tots dos deuen venir, doncs, d'un adjectiu nisba *al-maṭḥîmiya*, amb trasllat de l'accent a la precedent síl·laba llarga: *l'â(l)madónja* > *madónja*, vist que l'emfàtica *ṭ* essent sonora passa sovint a *d*. Cf. *Matania*, art. infra.

5) *Matuiano* Lloma de ~ a Culla, i *El Matutanc* caserío manxec agre. al te. de Requena, deuen venir del gentilici de *Matute*, nom d'un veïnat de la prov. de Granada, de dos pobles de la prov. de Sòria i d'un del p.j. de Nàjera. Per a l'etim.veg.l'art. *matute* del *DECH* II, 888, on accepto una possible formació regressiva partint de l'adj. culte *matutino*. El fet, però, de ser NL, i de zones de toponímia arabitzada, junt amb l'estructura, fa sospitar un arabisme participial: potser *maqṭûṭ*, participi passiu del verb *qaṭṭ* «scindere», «forfex», «murilegus» (*RMa.* 571, 7f., 193,